

LÁSZLÓ ZSUZSA

A fogalmak áramlása – kontextuális kísérletek a konceptualizmus és a realizmus integrálására és historizációjára

Az előadás két kísérletet mutat be és hasonlít össze, melyek az avantgárd, a konceptuális művészet és a realizmus különböző kiterjesztett értelmezéseinek viszonyát és historizációjának lehetőségeit kutatták. Ezen az összevetésen keresztül annak a művészeti rendszerváltásnak a természetére kérdezek rá, mely közmondásos módon megelőzte a politikai átrendeződést. Az egyik esettanulmányom Bán András és Könczöl Csaba „Realizmus-körkérdése”, mely a Magyar Avantgárd Művészet Múzeuma projektjük keretében, 1979-ben több mint húsz művész, író, és értelmiségi állásfoglalását gyűjtötte össze a realizmus kortárs értelmezéseiről és relevanciájáról. Egy megvalósulatlan projektről van szó: a válaszokat és a hozzájuk írt tanulmányokat nem sikerült publikálni, az esetről a titkosrendőrség mint a parallel kultúra egy megnyilvánulásáról tett jelentést. Ugyanakkor a megkérdozettek jelentős része fanyalogva, a komoly válaszadást bojkottálva reagált a realizmus kultúrpolitika által devalvált témájára, míg mások az eklektika jegyében az avantgárd módszereket domesztikáló posztmodern realizmus szellemiségét körvonalazták. A körkérdés mai olvasatban a művészeti élet rendszerváltás utáni polarizációjának forrásait is előrevetíti.

A másik bemutatott esettanulmány az Artpool 2001-es Lehetetlen realizmus című tanulmányi kiállítása, mely a nemzetközi konceptuális művészet és a fluxus, illetve ezek helyi és kelet-európai verzióinak dialektikus viszonyát vizsgálta a művészettörténeti korszakuknál tágabb összefüggésrendszerben. Ez a projekt a neoavantgárd máig befejezetlen feldolgozásának egyik első korszakváltó kísérlete, hiszen túlmutat a rendszerváltás körüli évekre jellemző, a szocialista kultúrpolitikát és az avantgárd utópisztikus heroizmusát egyaránt az irónia és a humor eszközével aláásó apolitikus megközelítéseken. Az előadás Galántai György koncepcióját követve, a konceptuális és kontextuális művészet geopolitikai szembeállításáról szóló hetvenes évek második felében kezdődő nemzetközi viták tanulságait felhasználva elemzi a két magyarországi eseményt.